ד) [לקמן עח: ב״ק פח: ב״מ לה. ולף לו: ב״ב נ. ודף קלע:], ה) [לעיל כב: ברכות כח. מגילה ז: פסחים עב.], ו) בס"א נוסף: דשמעתא, ז) אין לי בנכסיך ובפירותיך אבל אם כתב לה דין ודברים אין לי בנכסיך אין לומר כוי כצ"ל רש"ל ועיי במהרש"א, ה) [וע' תוס' יבמות לו: ל"ה קנין ותוס' ב"ק פח: ד"ה באושאז.

תורה אור השלם 1. וְהָאֶבֶן הַוֹּאת אֲשֶׁר שמתי מצבה יהיה בית עשר אעשרנו לר:

בראשית כח כב אַשְׁרֵי שׁמְרֵי מִשְׁפְּט אַשְׁרֵי שׁמְרֵי מִשְׁפְּט עשה צדקה בכל עת: . י תהלים קו ג וְצִדְקָתוֹ עֹמֵדֶת לַעַד: וְצִדְקָתוֹ עֹמֵדֶת לַעַד:

, תהלים קיב ג יוויים קב ג 4. וּרְאֵה בָנִים לְבָנֶיף שָׁלוֹם עַל יִשְׂרָאֵל: תהלים קכח ו

גליון הש"ם

גמ' באושא התקינו המבובו. נירושלמי פ"ח דפאה כך היתה הלכה בידם ושכחוה וחזרו ועמדו השניים והסכימו ע"ד לעשות צדקה בכל עת. מי מדרש רבה אחחר חיי :קכד דף ל"ד ע"ד

מוסף רש"י . לרב שמואל בר שילת מלמד תינוקות היה (ב"ב כא.). וספי ליה בתורא. האכילהו והשקהו מורה בעל כרחו כשור שנותנין עליו עול על (חח). באושא מאכו התקינו. כשהיתה סנהדרין באושא שגלתה וישבה שם סנהדרי גדולה כדאמרינן מקעות (ב"מ לה.). האשה שמכרה בנכסי מלוג בחיי בעלה. להיות הבעל אוכל פירות בחייה וגוף הקרקע יהיה ללוקח לכשתמות (ב"מ לה.) שאם ימות בעלה יזכה בהן ואם תמות היא ויירשה בעל ונכסי מלוג נכסים שנפלו מבית אביה שהכניסה קרקעות נישומו בכתובתה, קיבל בעל עליו אחריות ואוכל פירותיהן בחייה כתקנת חכמים תחת פרקונה, ולהכי מיקרי פרקונה, מלוג, שמולגן ומחסרן בעל, הראש (רשב"ם ב"ב קלט:)**.** ומתה. ובעל יורש אשתו q12 מוציא. הקרקע מיד הלקוחות והכי מוקי לה בפרק האשה (לקמן עה:) תקנת אושא בגופה של קרקע לחחר מיחה (ב"מ לה.) דאע"ג דבעלמח קנין פירות לחו

קיימים לו שאינם כלים ולדקתו עומדת

לעד: לאינלויי. מי קרוב וקודם בנחלה:

Enf

ועשיתינהו. כפיתי אותם בחזקה ומפני שטרחתי עליו ליכנס לו לפנים משורת הדין מחבביני: ואי דינא הוא. אין כאן גמילות טובה להחזיק לו טובה שעל כרחו ישפוט אמת: המבובו. לעניים: מהומש. שבנכסיו שלא ילטרך לבריות: עשר אעשרנו. שני עישורין הוו להו חומש: והא לה דמי בתרה לקמה. דכי שקלת

לקמא פשו להו ט' וכי הדרת מדלית ועשיתינהו לזניה אי אמרת בשלמא לאו מעשר דידהו לאו כי קמא הוא ואין דינא משום הכי עשיינהו אלא אי אמרת כאן חומש בשניהם: אעשרנו. מדלא דינא עשיינהו בעי ׂ יא"ר אילעא ∘באושא כתיב עשר אעשר לך הכי קאמר התקינו בהמבזבז אל יבזבז יותר מחומש תניא אעשרנו כראשון כלומר מעשר שני נמי הכי המבזבז אל יבזבז יותר מחומש יהא כראשון: שמועות הללו. דרבי שמא יצמרך לבריות ומעשה באחד שבקש לבזבז [יותר מחומש] ולא הניח לו חבירו אילעא בתקנת אושא: מסמעטות והולכות. מאמוראים. הראשונה א"ר ומנו רבי ישבב ואמרי לה רבי ישבב ולא אילעא אמר ר"ל משום דר"י בר חנינא השניה ר' אילעא אמר ר"ל הניחו חבירו ומנו רבי עקיבא אמר רב נחמן ואיתימא רב אחא בר יעקב מאי קרא שלישית ר' אילעא לחודיה: וסימניך. בסדר ההלכות ובו תדע סדר מיעוטן: וכל אשר תתן לי עשר אעשרנו לך והא לא קטנים כתבו וכובוו. בניו ובנותיו דמי עישורא בתרא לעישורא קמא אמר רב כשהן קטנים כותב נכסיו המבובו אל אשי אעשרנו לבתרא כי קמא אמר רב שימי יבובו ומעתה לא תחליף באיזו שלשה בר אשי ושמועות הללו מתמעמות והולכות ובאיזו שנים ובאיזו אחד: מגלגל עם וסימניך קטנים כתבו ובזבזו אמר רב יצחק בנו. אם מסרב מללמוד יגלגל עמו באושא התקינו שיהא אדם מתגלגל עם בנו בנחת ובדברים רכים: יורד עמו לחייו. לרדותו ברלועה ובחוסר לחם: עד שתים עשרה שנה מכאן ואילך יורד עמו לחייו איני והא יאמר ליה רב לרב רב שמואל בר שילת מלמד תינוהות היה: וספי ליה כי תורא. הלעיטהו שמואל בר שילת בציר מבר שית לא תורה כשור שאתה מלעיטו ואובסו תקביל בר שית קביל וספי ליה כתורא איז מאכל: למעניתא מעת לעת. להמענות ספי ליה כתורא מיהו אינו יורד עמו לחייו כל היום וחינוכא לשעות מקודם לכן עד לאחר שתים עשרה שנה ואב"א לא שנתיים כדאמרינן ביומא (דף פב.): קשיא הא למקרא הא למשנה דאמר אביי ובתינוקת. שהיא ממהרת להביא כח ממרה לי אם בר שית למקרא בר עשר שאינה מתשת כח בלימוד תורה. ותרתי למשנה בר תליסר לתעניתא מעת לעת סרי דקאמר שנת שתים עשרה גופא ובתינוקת בת תריסר אמר אביי אמרה לי האמר דאי בת שתים עשרה ויום אם האי בר שית דמרקא ליה עקרבא ביומא אחד דאורייתא היא שמביאה שתי שערות ובת עונשים ואין לורך לנו דמישלם שית לא חיי מאי אסותיה מררתא ללמוד ממניקתו של אביי: לא היי. דדיה חיורתא בשיכרא נשפייה ונשקייה אם לא ברפואה בדוקה: מררתא האי בר שתא דמריק ליה זיבורא ביומא דדיה. מרה של דיה שקורין וולטו"ר: דמישלם שתא לא חיי מאי אסותיה אצותא נשפייה ונשקייה. תמשחנו ממנו דדיקלא במיא נשפייה ונשקייה אמר רב ותשקנו ממנו בשכר: אלותא דדיקלא. קמינא כל המכנים את בנו פחות מבן שש סיב שגדל סביב דקל תומר כעין רץ אחריו ואינו מגיעו איכא דאמרי חביריו וויילד״ה שכורך את עץ הגפן: רצין אחריו ואין מגיעין אותו ותרוייהו איתנהו המכנים את בנו. ללמוד תורה: רן אחריו. להברותו ולהחיותו: חליש וגמיר איבעית אימא יהא דכחיש הא ואין מגיעו. מסוכן הוא למות מרוב דבריא אמר רבי יוםי בר חנינא סבאושא חולשו: חביריו רלין אחריו. להיות התקינו האשה שמכרה בנכסי מלוג בחיי פקחין בתורה כמותו: הא דכחיש. אל בעלה ומתה הבעל מוציא מיד הלקוחות יכניסנו שמסוכן הוא פן יחליש וימות: אשכחיה רב יצחק בר יוסף לר' אבהו דברית. יכניסנו לפי שמתפקח: דהוה קאי באוכלוםא דאושא אמר ליה מאן שמכרה בנכסי מלוג. הקרן: הבעל מרה דשמעתא דאושא אמר ליה רבי יוסי מוליא. דשויוהו רבנן כלוקח והוא בר חנינא יחנא מיניה ארבעין זימנין ודמי לוקח ראשון: [באוכלוסא. אסיפת ליה כמאן דמנחא ליה בכיםתיה 2 אשרי בני אדס]: תנא מיניה. דר' יוסי בר חנינא מרהי הוא: זה הזן בניו שומרי משפט עושה צדקה בכל עת יוכי ובנותיו קטנים. שתמיד יום ולילה אפשר לעשות צדקה בכל עת דרשו רבותינו הן עליו והיא לדקה שאינו חיוב עליו שביבנה ואמרי לה רבי אליעזר יזה הזן בהם: הון ועושר בביתו. שאין הממון כלה ואעפ"כ לדקתו עומדת לעד: זה הלומד תורה ומלמדה. מתקיימת בו הרי הון ועושר בביתו ולדקתו עומדת לעד על שטרח ללמד לתלמידים: זה הכותב כו'. הספרים

עשיתינהן בעי. האי עשוי לריך לומר דהיינו בדברים כי ההוא דלקמן (דף נג.) מעלאי דידי היינו עשוי והשתא

אתי שפיר דאמר עשיתינהו בעי דאם מן הדין היה מה היה לו לעשותם בדברים היה לו להלקותם ולכופם עד שיזולו אותו וכן פר"ת ומיהו מלינו עשוי שלא בדברים כגון אין

מעשין אלא לפסולות (לקמן דף עו.): אל יבובו יותר מחומש. מפרש בירושלמי שפעם ראשונה יכול לבזבז חומש ומכאן ואילך בכל שנה ושנה יתן חומש הריוח:

שיהא אדם מגלגל עם בנו עד י"ב שנה. והא דתנן במסכת אבות (פ״ה) בן עשר למשנה

לא שירד עמו לחייו אלא לגלגל: וכפי ליה כי תורא. ולא ירד עמו לחייו עד י"ב שנה והא דתנן במסכת אבות בן חמש שנים למקרא היינו לגלגל ולא למיספי ליה: שית למקרא. היינו בר שית ויום אחד דומיא דבר עשר

למשנה דהוי בר עשר ויום אחד כי ההוא דמסכת אבות דהתם הוי בר עשר ויום אחד דומיא דבן י"ג למצות והשתא האי בר שית למקרא לא הוי דומיא דבן עשר למשנה דבר שית למקרא היינו למיספי ליה כי תורא ובר עשר למשנה לא למיספי ליה

אלא לגלגל עד י״ב שנה: ובת תריםר לתעניתא. פירש בקונטרס שנת י"ב ומשום חינוך ולר"י נרחה דבת י"ב שנה ויום אחד קאמר דומיא דבר עשר כדפרישית ואשמעינן דלית לן השלמה דרבנן כר"י בפרק בתרא דיומא (דף פב.) והא דפי' נמי בקונט' בתינוקת שהיא ממהרת להביא כח לא היה לריך לפרש כן אלא שחינוך שלה שנה לפני גדלותה דהיינו י"ב שנה ויום אחד כמו תינוק שחינוכו שנה לפני גדלותו:

וכאי אסותיה. פר״ת שלא ישכנו אבל אין נראה לפרש לאחר שנשכו דהא אמר דלא חיי משמע

דאין רפואה מועלת לו: הבעל מוציא מיד הלקוחות. אליבא דר"י דאמר קנין פירות כקנין הגוף דמי לא לריכא לתקנת אושא אלא לריש לקיש ואליבא דריש לקיש מסיק לה בפ׳ החובל (ב"ק ד' פח: ושם) אי נמי לר"י נמי אלטריך כגון נותן מתנה לאשתו שקנתה ואין הבעל אוכל פירות א"נ דכתב לה דין ודברים יי אין לי בפירות נכסייך אבל אין לומר דכתב לה דין ודברים אין לי בנכסייך ובפירותיהם דהא תנן בפרק הכותב (לקמן דף פג.) : קיים ח דאם מכרה ונתנה

בניו ובנותיו כשהן קטנים רבי שמואל בר נחמני אמר זה המגדל יתום ויתומה בתוך ביתו ומשיאן יהון ועושר בביתו וצדקתו עומדת לעד רב הונא ורב חסדא חד אמר זה הלומד תורה ומלמדה וחד אמר זה הכותב תורה גביאים וכתובים ומשאילן לאחרים יוראה בנים לבניך שלום על ישראל אמר רבי יהושע בן לוי כיון שבנים לבניך שלום על ישראל דלא אתי לידי חליצה ויבום רבי שמואל בר נחמני אמר כיון שבנים לבניך שלום על דייני ישראל דלא אתי לאינצויי: זה מדרש דרש ר"א לפני חכמים כו': יתיב

הגף דמי, בעל פרוב מון ברק פוזון מהים להכי אהני מכירם האשה, שאם ימות בעלה אינות הוא יותר מדאי ורוצה לרפאותו ולא יועיל לו א"ד חביריו רצין אחריו ואין בגיעין אותו פי" מרוב לענדריה משום אינה והוי כלוקת ושב"ם ב"ב נ.). ממיה יעלם הלוקת (ושב"ם ב"ב נ.).

הוא מכניסו לתורה פחות מבן שש ואז חביריו רצין אחריו ואין מגיעים אותו אבל מיחלש לא חליש כולי האי כיון דבריא
הוא מכניסו לתורה פחות מבן שש ואז חביריו רצין אחריו ואין מגיעים אותו אבל מיחלש לא חליש כולי האי כיון דבריא
הוא. גרסי׳ בפ׳ מציאת האשה מעשה הוה ההוא עניא דהוה רגיל לשדורי ליה כל מעלי יומא דכיפורי ד' מאה זווי. יומא חד שדריה נהליה ביד בריה אתא א"ל לא צריך א"ל מאי חויא דקמולפי עליה יין ושמן אמר מפקנא כולי האי
עיפינהו שדרינהו פי׳ כפליה כי קא ניחא נפשיה א"ל אייתי חשבוני דצדקה חזא דהוי כתיב ביה שבעה אלפי דינרי קיסרי פי׳ שם מקום אמר אורחא רחיקא וווודא קלילי פי׳ צדה קלה הכינותי לדרך שאני אבוא לה קם בזבויה לפלגא דממונא והיכי עביד הכי והא א״ר אילא המבובו וכו׳ ה״מ מחיים פי׳ שמא ירד מנכסיו אבל לאחר מיתה לית לן בה: אר״י ב״ח באושא התקינו האשה שמכרה בנכ״מ בחיי בעלה ומתה הבעל מוציא מיד הלקוחות פי׳ אע״פ שמן הדין יהא מכרה קיים שאין לבעל כשהן קטנים ר"ש ב"ג אמר זה המגדל יתום ויתומה בתוך ביתו ומשיאן סמוך לפירקן: הון ועושר בביתו וצדקתו עומדת לעד. ר"ה ור"ח חד אמר זה המלמד תורה ומלמדה. וחד אמר זה הכותב תג"ך ומשאילן לאחרים. זה מדרש דרש וכר:

בב"יו: בב"יו: סח ב מיי פ"ז מהל" מתנות עניים הל"ה ופ״ח מהל׳ ערכין הלי״ג סמג עשין קסב טוש"ע מט סעי א: יו"ד סי ג מיי' פ"ח מהלי ת"ת הלי ו ופ"ב ם בו מייי הל' ב סמג עשין יב טוש"ע ע ד טוש"ע שם סעי ח: עא ה מיי׳ פכ״ב מהל׳ אישות הל׳ עשין עט טוש"ע אה"ע סי' ל סעיף ט: ר מיי' פ"י מהל'

בו א טור חו"מ סי' רנז

עב ו מיי מתנות עניים הל' טו מוש"ט יו"ד חי' רגא חטי'

לעזי רש"י וולטו"ר פרם וויילד"ה [וידיל"א].

קנוקנת.

תוספות רי"ד אא״ב לאו דינא הוא מש״ה עשינהו אלא אי

אמרת דינא הוא עשינהו בעי פי ווא בוויקי. אב עומדים הנכסים לגבי מזונות. א"ר אילא באושא יותר מחומש שמא יצטרך לבריות תנ״ה מעשה באחד שבקש לבזבז יותר מחומש ולא הניחו [חבירו] ומני ר"ע. אר"נ מאי קראה וכל אשר תתן לי עשר אעשרנו לך פי׳ משמע שנוטל שני עישורים והיינו חומש. א' מחמשה והא לא בתרא פי׳ דקמא הוי חד מעשר ובתרא קשקיל מט׳ דאישתייר בציר ממאה ולא הוי בין תרווייהו חומש. אמר אעשרנו לבתו ר"א ה"ה לבתרא פי' מדלא כתיב אעשר לד: אר"י באושא התקינו שיהא אדם מתגלגל עם בנו בתלמוד תורה עד י"ב שנה פי' מתנהג עמו עמו עד לחייו פי׳ לרדותו ברצועה ובחוסר לחם. איני בציר משית לא תקביל מכאן ואילך קבל ואספי ליה כתורא פי' שמואל ב״ש מלמד תינוקות הוה ואספי פי׳ לשון ספו לי מאליה כלומר מלעיטו ד״ת כשור הלועט לגימות גדולות: ל"ק הא למשנה הא למקרא דאמר אביי אמרה לי אם בר שית אמרה // יים ... למקרא [בר עשר למשנה] למקרא "ביייים מט"ל ובתינוקת [בת תריסר] פי׳ ישלים תעניתו כל היום ובתינוקת פי׳ לפי שממהרת להביא שנה א׳ קודם לאיש ומדאורייתא אם בשנת י"ג אבל כל שנת י"ב כקטנה דמיא להשלים התענית שנה א׳ קודם הזמז: א"ר קטינא כל

שש רץ אחריו להברותו